

REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisori nefrancoate nu se
primesc.
Manuscrisuri nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administrațiunea în
Brașov și la următoarele
SIROURI DE ANUNȚURI:
In Viena: la M. Dukas Nachf.,
Nux. Angenfeld & Emeric Les-
ner., Heinrich Schalek, A. Op-
pelik Nachf., Anton Oppelik.
In Budapesta la A. V. Gold-
berger, Ekstein Bernat, Imilia
Leopold (VII Erzsébet-körút).
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-
rie garmond pe o coloană 10
bani pentru o publicare. Pu-
blicități mai dese după tarif
și învoială. — RECLAMR pe
pagina 3-a o seriă 30 bani

GAZETA TRANSILVÂNIEI.

ANUL LXVIII.

„GAZETA” ieșe în de-cere și
Abonamente pentru Anul-1890:
Pe un an 34 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminică 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franco, pe șase
luni 30 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 fr. pe an.
Se prenumeră la toate ofi-
ciile postale din intru și din
afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare,
Târgul Inului Nr. 30. etagiu
I.: Pe un an 30 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 6 cor.
Cu avans în casă: Pe un an
34 cor., pe șase luni 12 cor.,
pe trei luni 6 cor. — Un esem-
plar 10 bani. — Atât abona-
mentele cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 229.

Brașov, Luni-Marți 18 (31) Octomvrie.

1905.

Ce-duce guvernul Fejervary.

Scim acum, care este progra-
mul cabinetului Fejervary.

Sâmbătă seara primind deputați-
unea alegătorilor cercului al II-lea al
Budapestei, ministru-președinte bar.
Fejervary a desfășurat programul, cu
care guvernul său speră să a-și căș-
tiga o majoritate parlamentară, cu aju-
torul căreia se potă restabili armonia
între corônă și „națiune.”

Este o operă destul de volumi-
nôsă acest program, care dela ince-
put până la sfârșit denotă intențiunea
ce a avut-o din capul locului tovară-
șia Fejervary-Kristoffy, de a înșira
una după alta toate reformele, cari
între împrejurările actuale ar pute să
intereseze și să atragă cercuri mai
largi, ba chiar masele populațiunii.

Nu voim să imităm diarele coa-
lițiunii, cari asemănă pe Fejervary cu
un băcan, care a adunat tot felul de
mezeliuri și dulceturi în șatra sa, ca
să atragă cât mai mulți mușterii.
Vom dice numai, că decă guvernul
Fejervary a aflat de bine a îmbia
mulțimea celor, pe cari îi chiamă la
târgul electoral, cu tot felul de bu-
nătăți promise său puse în vedere,

— aceasta este impresiunea ce
ni-a făcut-o programul — el n'are
în vedere decât numai publicul și
masele maghiare, său vorbind în lim-
bagiu usitat de guvernânții unguri
publicul și masele „patriotice.” Căci nu
trebuie să uităm, că Fejervary a fost
ministru în toate cabinetele de-arân-
dul, cari au declarat în fața țerii și
a tronului, că în Ungaria nu mai
există o cestiune a naționalităților și
se potă admite în țera numai esis-
tența de patrioți maghiari de diferite
limbi, dat fiind, că toți cei ce nu vor
să se numere între acești patrioți,
sunt a se privi ca dușmani declarați
ai statului și ai națiunii maghiare.

Toate câte le ofere programul gu-
vernului sunt dêr destinate numai
pentru „patrioți” maghiari. Despre
Români, Slovaci, Germani, Sârbi etc.
nici pomenire nu se face în acest pro-
gram, precum nici în genere despre
naționalități. Numai la un singur loc,
unde e vorba de programul militar,
se face amintire de naționalitățile din
Ungaria. Se dice adecă acolo, că, ca
vêrf peste concesiunile date comite-
tului de 9 al partidului liberal, s'a
mai pus în vedere succesiva introduce-
cere a limbei de regiment maghiare.
Programul vorbește chiar de privi-
legii ale limbei maghiare în armată,
și dice, că lucrul se va întocmi așa,
ca „naționalitățile din Ungaria și atunci
când limba lor maternă nu e cea ma-
ghiară să fie la trupă instruite în
limba maghiară, decă pe lângă limba
lor maternă vor sci cât de puțin un-
guresce.” Guvernul speră, că în timp
nu prea îndelungat limba de serviciu
și de instrucțiune va fi la trupele din
armata comună exclusiv cea maghiară,
îmbrăcând astfel armata caracterul
statului național maghiar.

Votul universal, cu care s'a fă-
cut atâta svon, e gata a-l introduce
guvernul și promite, că va face anume
un proiect de lege. Dêr la realizarea

acestei instituțiuni guvernul va lua
cautelele necesare, ce le pretind inte-
resele de stat și național maghiare.
Asta însemnă, că dă cu o mână și
ia cu alta, fapt ce nu potă fi spre
mângâierea celor ce se bucurau așa
de mult de reforma electorală, ce o
promisese Kristoffy.

Mergem un pas mai departe. De
cestiunile sociale și economice vom
vorbi de altă-dată. În 38 de ani am
învățat a cunoșce măsura cu care scie
să măsore guvernânții unguri și pe
terenurile aceste: economic și social.

Dêr este un punct în program,
care nu cere nici mai mult, nici mai
puțin, decât introducerea instrucțiunii
poporale generale, obligate și gratuite,
firesce pe lângă „asigurarea limbei
statului în școla poporală.” Aici nu se
amintesc nimic de dreptul de esis-
tență al școlilor cu limbă nemaghiară,
ci se accentuează numai necesitatea,
ca instrucțiunea în limba statului să aibă
deplin succes în toate școlile popo-
rale. Și se vorbește de revisuirea
legei școlare.

Mai rămâne încă din punctul de
vedere al dreptului de limbă cauza
reformei administrative, care scim
din proiectele de până acum, ce are
să însemneze: maghiarizare în sus și
în jos a întregii administrațiunii, ce
cetând pentru tot-déuna ori-ce consi-
derare la limbile popórelor nemaghiare.
Pe lângă această guvernul promite
a fi cât mai darnic, numai să aibă de
unde, la îmbunătățirea lefurilor, la con-
grue și alte ajutoare, menite cea mai
mare parte a cumpăra sufletele pen-
tru marile idealuri democrato-despo-
tice-naționale-șoviniste, ce le nutrește
noua tovarășie de la stăpânire.

Au deci dreptate acele foi din
Viena, cari constată, că de-o parte bar.
Fejervary nu se gândesc decât puțin
să ndrepteze votul universal națio-
nalicesce contra poporului său; de
altă parte tinde, printr'o politică națio-
nală, ca, începând dela școla poporală
până în armată, să lătescă și să în-
tărescă cu privilegiu tari limba ma-
ghiară și astfel să înjchiebeze mai cu
putere statul național, înainte de ce
va veni la rând introducerea votului
universal prin cercuri electorale aron-
date cu mare grije în interesul națio-
nal maghiar.

Acesta e spiritul și direcțiunea
programului noului guvern.

Pe noi Români nu ne surprinde.
Decă totuși se vor fi aflat între noi
și de aceea, cari și-au făcut óreări
iluziuni și au așteptat ceva de la
nóua orientare a camarillei maghiare,
vor fi, credem, lecuiți, cetind progra-
mul și vor înțelege potă mai mult ce
va să dică „mâna liberă” în trebile
din lăuntru.

Brașov, 17/30 Octomvrie.

**Kossuth despre programul lui Fejer-
vary.** Francisc Kossuth se ocupă în di-
arul său »Budapest» cu programul guvernului.
Kossuth dice, că guvernul de aceea pro-
mite așa de mult, pentru-ca »națiunea» să
renunțe la dreptul validității comădei ma-
ghiare în armată. Programul amintesc,
ce e drept, validitatea voinței naționale,
dêr uită să spună, că va respecta ori nu

Coróna și a dóua manifestare a voinței
naționale? Nicî reforma electorală — dice
Kossuth — nu potă mulțumi pe Maghiari.
De gine se impune aici întrebarea, cât de
tristă trebuie să fie situațiunea »națiunii»,
când ea este amăgită a păcătui contra ei
însă-și. În alte timpuri și în alte împreju-
rări nu li-au venit în minte reformele ce
s'au vestit Sâmbătă. Nu putem avé incre-
dere în astfel de promisiuni. Kossuth în-
cheie dicând, că are nestrămutată incre-
dere în virtuțile naționale și în aceea, că
nici o promisiune amăgitore nu va abate
»națiunea» dela dreptele-i pretensiuni.

Conflictul româno-grec. Autoritățile
grecesce din Pireu vor să facă șicane va-
pórelor românesce, cari sosesc în acel port.
Astfel Grecii pretind, ca conosamentele
(conosament, dela franțuzescul *connaissance*—
declarațiune conținând starea măr-
furilor încărcate pe un vapor.—Red. »G. Tr.)
pentru mărfurile, ce se transportă cu va-
sele românesce, să fie vizate de consulul
grec din Constanța. Acastă viză costă 12
lei de fie-care act. Dispozițiunea e luată
numai pentru vasele românesce și aduce
marî pagube comerțului român. E proba-
bil, că cursele Constantinopol-Pireu vor fi
suspendate. Vineri seara a plecat din Con-
stanța spre Pireu vaporul »Regele Carol»
cu toate conosamentele vizate. Consiliul de
guvernare al Greciei a decis, că s'a decis,
ca guvernul să-și mențină punctul său de
vedere și să nu se facă nici o concesiune,
cât timp cabinetul grecesc nu va recu-
nósce greșala atitudinii sale.

**Ordonanțele lui Lukacs în comisiunea
administrativă a comitatului Brașov.** Pre-
cum scim, Joia trecută comisiunea admi-
nistrativă a comitatului Brașov a ținut o
ședință extraordinară, care s'a ocupat și
de cunoscutele ordonanțe școlare ale mi-
nistruului Lukacs. Inspectorul școlar reg.
ung. Dr. Pinter a raportat despre aceste
ordonanțe și a propus, să se ia la cunos-
cintă și să se ducă în deplinire primele
2 puncte. Adv. Dr. Ernst Schnell a pro-
pus după acesta o moțiune în sensul, ca
ministru de instrucțiune publică să fie ru-
gat printr'o petiție de comisiunea adminis-
trativă, să schimbe acele părți ale ordon-
nanței sale, cari se referă la numărul ó-
lor pentru studiul limbei maghiare. Mai
departe să fie rugat a da declarări liniș-
titoare cu privire la procedura disciplinară
contra învățătorilor și de a respecta drep-
turile învățătorilor intrați în post încă
înainte de 1872.

Cu alte cuvinte propunerea amintită
se pune pe terenul de a-se milogi la mi-
nistru și de a-se tocmi cu el cu privire
la unele puncte. Acastă nu potă corês-
punde nici decum marilor interese școlare
și didactice, ce sunt în joc, și a căror apê-
rare trebuia s'o ia fâțiș, lămurit și ener-
gic comisiunea administrativă. De aceea a
fost după părerea noastră fórte la loc pro-
punerea membrului român din comisiune,
advocatul Ioan Lengeru prin care a ce-
rut să se adreseze ministrului de culte și
instrucțiune publică o representațiune, prin
care să i-se cêră să-și retragă cele două
ordonanțe din August a. c, cari conțin dis-
pozițiuni, ce trec mult peste limitele legi-
lor existente și a căror legalitate din punc-
tul acesta de vedere nu potă fi admisă.

A mai accentuat d-l Lengeru, că ces-
tiunea acesta nu e bunăoară o cestiune
de interes local comercial etc. ci o cesti-
une mare de interes general pentru totă
țera, și deci trebuie să se ia o pozițiune
hotărîtă față cu ea, și nu se potă admite
modalitatea acesta unilaterală de a face
transacțiuni cu ministrul. Propunerea a-
cesta bine motivată, a fost însă respinsă
și a fost primită propunerea inspectorului
de școle, întregită prin moțiunea lui Dr.
Schnell.

Pericolul rășboiului. Împăratul Wil-
helm a ținut în Dresda o vorbire sensațio-
nală, în care a făcut alusiune la pericolul
rășboiului. În decursul dejunului ce s'a
dat la casarma regimentului 2 de gardă,
împăratul a dis între altele:

— Trăim timpuri, când fie-care ținăr
german capabil de luptă, trebuie să fie pre-
gătit a sări pentru patrie. Sunt convins,
că fie-care grenadir al meu e conscient
de această datorie.

„Berliner Morgenpost” dice, că acest
toast sună ca o trâmbiță și cuvintele lui
vor fi primite cu spaimă de lumea întregă.
După numita fôie cuvintele împăratului sunt
îndreptate în contra Angliei. Cuvintele îm-
păratului, dice diarul, ne arată cât de în-
cordate sunt raporturile germano-englése
și că cu drept cuvânt vedem în unele pri-
vințe fórte posomorît viitorul.

Germanizarea școlilor polone. Se scie
că guvernul german uscă de toate mijlo-
cele pentru a germanisa populațiunea po-
lonă din Posen. Acum de curând ministru
de culte al Prusiei a dat o circulară
cătră inspectorii de școle din Posen, în
care ordonă, că nu e permis să se țină
sémă la numirea de directori școlari și
învățători de Poloni și de Germanii cato-
lici, cari cunosc limba polonă. Ministrul
mai îndrumă pe inspectorii, că decă even-
tual guvernul ar numi vre-un Polon la
astfel de posturi, acesta se întâmplă din gre-
șală și inspectorii sunt datorii a lămuri
guvernul, ca să-și retragă numirea.
Prin măsura acesta guvernul voesc, ca
după învățătorii poporali, cari sunt actu-
almente în post, să urmeze exclusiv învê-
țători germani, cari numai nemțesc să
vorbescă cu băeții școlari, și astfel Polonii
să fie siliți a învêța nemțesc. — Nu-i
vorbă, șovinistii noștri au de la cine să
ia exemple de tratament »echitabil» față
cu naționalitățile nemaghiare pe terenul
instrucțiunii publice populare.

Programul guvernului Fejervary.

Sâmbătă după amiazi o nume-
rôsă deputațiune a cercului II electo-
ral din Budapesta, s'a prezentat la
ministru președinte Fejervary, ca să-i
solicite un răspuns cu privire la ces-
tiunea programului său de guvernare.
În deputațiune participau membrii
distingși ai cetățenilor din Budapesta.
Ministru președinte, dând ascultare
rugărei acestei deputațiuni, a ținut
un fórte lung discurs-program, pe
care îl dăm aci în următoarele:

În introduce ministru președin-
te declară, că s'a angajat la guvern pe
basa unui program, care a fost aprobat
și de Maj. Sa. Guvernul nu așteptă ocași-
unea, ce i-s'ar oferi la 19 Decemvrie (des-
chiderea dietei) pentru a-și destășura pro-

gramul, și nici nu vră să greșescă în contra respectului ce dătoarește dietei, când profită de prima ocaziune, ca să lămurască țera asupra misiunii sale.

Spune apoi, că orî va câștiga o majoritate în parlament pentru acest program, și atunci de sine se înlătură pericolul crizei constituției; orî nu va câștiga o astfel de majoritate, dăr și atunci rămâne o altă posibilitate constituțională de descurcare, adică apelul către »națiune» prin *disolvarea dietei*.

Fejervary vorbește apoi despre rolul îndreptățit al voinței Coronei între marginile constituției parlamentare, și trece la misiunea noului guvernări. Declară, că el inaugurează o *politică nouă*, că vine cu un program nou, care ținând seamă de lipsurile cele mai ardețore și adevărate ale țării, garantează pe întreaga linie dezvoltarea națională, progresul economic social al țării și vindecă radical molima, ce s'a încuibat în organismul statului. Cu acest material de muncă imbie el parlamentul, fără deosebire de partid; apoi repetă declarația, că decă guvernul se va înșela în așteptările lui, decă parlamentul ar respinge de la sine această politică, tot mai rămâne încă un drum de descurcare constituțional: *disolvarea dietei la timp potrivit și decisiunea asupra chestiunilor vitale înaintea tribunalului națiunii*. Acest mod de descurcare chiar și bărbații distinși ai coalițiunii, ca Andrassy, Apponyi, Kossuth încă l'au recunoscut în discursurile lor de constituțional. Prin urmare, decă pentru noul program nu va obține o majoritate în parlament, cu orî-ce preț ș'o va câștiga în țară.

Fejervary chiamă apoi mărturie pe Deak și Andrassy în ce privește *limba de comandă* a armatei. La 7 August 1868 contele Andrassy a declarat următoarele față cu acei deputați ai naționalităților, cari voiau, ca honveșimea să fie comandată în limba maternă a fie-cărei naționalități: »Limba de comandă numai una pōte fi, nu două. Și tot aceea cauză, care a determinat legislativa ungară să primescă pentru armata comună nu două, ci numai o singură limbă de comandă, tot aceea cauză va determina pe fie-care locuitor al Ungariei, să nu primescă la honveșime, de cât o singură limbă de comandă. Așa-dăr contele Andrassy, în mijlocul aprobărilor camerei și în prezența lui Deak a declarat, că *legislativa maghiară a primit limba de comandă unilă cu privire la armata comună*. În discursul său de la 6 Noemvrie 1867 Deak a disc.: »Poporul, care atât de mult a simțit lipsurile, înălțându-se pe arpile dorințelor și visurilor sale, multe așteptă și multe speră. Așteptă și speră și lucruri, cari actualmente nu se pot implini. Este oare binefăcător al poporului acela, care mereu îi stă înainte cu dorințe și speranțe, cari nu s'au împlinit încă, er ceea-ce are deja, disprețuiesce și aruncă simburii nemulțumirii?» Cuvintele lui Deak se potrivesc mult mai bine la situația de azi.

Ministrul face apoi o reprivire mai lungă asupra pretensiunilor militare din trecut, arătând concesiunile ce le-a făcut Maj. Sa în ce privește limba maghiară în armată, și trece apoi în detalii la schițarea programului său.

Dreptul electoral.

În fruntea programului nostru stă reforma dreptului electoral, ca direcție a nișuței noastre politice și ca conținut al lucrării noastre de guvernare. De ani de zile a devenit în patria noastră o convingere comună, că dreptul electoral pe baza censului are nevoie de o reformă urgentă. Una din cauze este disproporția cea mare a contribuției, ce servește ca basă a dreptului electoral. Altă cauză este influența păgubitoare ce a exercitat-o asupra sincerității și consistenței politice a reprezentanților poporului dreptul electoral atât de îngust. În patria noastră censul de dare al îndreptățirii la vot variază între 60 flieri și 120 cor. Ce fel de nedreptate socială și absurditate politică se află în aceea, că în una și aceeași țară într'un ținut și numai o dare de 60 flieri la an dă puțința exercitării drepturilor cetățenesci, er în alte ținuturi este lipsit de acest drept chiar și acela, care plătesce dare de 119 cor.

Sistemul acesta nu numai că este ne drept, dăr nu corespunde nici raporturilor noastre politice, deorece *censurile disproporționale înalte elimină din barierele constituției chiar straturile maghiarimei de rassă*.

Cestiunea reformei parlamentare s'a coapt pe baza conștientiei, că aceste raporturi nu se mai pot menține, nu numai din punctul de vedere al echilibrului politic și social, ci mai vortos din punctul de vedere care își pune ca țintă îngrijirea conștientă de interesele păturilor largi ale

poporului. Cel ce cu ochi pătrunțători privește degenerarea raporturilor noastre publice, acela nu pōte să nu vadă legătura ce există între anacronismul dreptului de vot extraordinar de îngust și între sterilitatea parlamentului.

Ministrul spune, că n'anii urmării trășătura caracteristică a parlamentului maghiară a fost, că de-o parte interesele cele mai urgente și mai vitale economice și social-politice s'au dat cu totul uitării, nu li s'a dat nici o atențiune din partea reprezentanței poporului, er de altă parte timpul cel scump s'a risipit cu discuțiuni de drept public. Parlamentul n'a știut s'eu n'a voit să bage de seamă, că proprietățile mijlocii să macină, mica proprietate se prăpădesc și se sporesc în mod îngrozitor proprietățile mitite.

Numărul proletariatului agrar din populațiunea agrară de 13 milioane a Ungariei, s'a urcat la 10 milioane; mișcarea populațiunii ne dă o iconă din ce în ce mai posomorită, fiind-că ceea-ce câștigăm prin diminuarea mortalității copiilor, pierdem în decet și însutit de-o parte prin emigrări, cari anual se urcă la 300,000, și de altă parte tocmai prin aceea, că în rëndurile Maghiarilor de rassă băntuie sistemul nenorocit de unul și doi copii, care este fatal pentru viitoare generațiuni. Și pe când se petrec toate aceste, parlamentul orî face obstrucție, orî forțază cestiuni de drept public, și provocă lupte constituționale sterpe.

Parlamentul din alegătorii căruia masa poporului este esclusă în mod meșșugit, nu dovedește sentiment față cu adevăratele lipsuri ale poporului. Și parlamentul, care nu simte dependență în jos, se crede absolut de acea problemă a adevăratei reprezentanțe parlamentare, care constă în îmbrățișarea intereselor păturilor largi ale poporului. Pretutindenî—și în Anglia — parlamentele cu drept electoral restrins au cădut în toate păcatele oligarhiei: și-au pierdut timpul cu lupte de drept public, au neglijat interesele cele mai ardețore ale masei muncitoare, corpul națiunii, și au devenit pradă degenerării luptelor de partid. Această fatalitate s'a împlinit și în ce privește parlamentarismul maghiar.

O descurcare adevărată, care să nu se oprască numai la simptomele bōlei, ci să vindecă răul din rădăcină, nu pōte să urmeze decăt după o reformă parlamentară, care să incopie erăși parlamentul cu interesele și voința poporului.

Nimeni nu pōte fi esclus dela exercitiul drepturilor politice, decă își împlinesc datoriile față cu statul, și de aceea guvernul a pus în fruntea programului său dreptul electoral universal secret după comune și direct, cu aceea, ca la realizarea acestei instituțiuni să se compănescă cu grijă cautelele necesare din punctul de vedere al intereselor de stat și naționale.

Nu pōte să ducă la scop nici un fel de soluțiune paliativă. Pe cât de adenc e încuibat răul, pe atât de radical trebuie să fie și remediul. Adversarii noștri le place să se refere la Anglia și să ne dică, că acolo nici azi încă dreptul electoral nu este universal. Așa e, însă am de observat, că dela acordarea dreptului electoral în Anglia și chirișilor și servitorimei, măsura atinge binisor și acolo ceea-ce numim sufragiu universal Mai departe, Anglia a știut să evite pe acest teren soluțiunile radicale, așa că a făcut ceea-ce noi am întrelăsat a face: cu ochi vigilenți a urmărit statornic, când o pătură socială a ajuns să fie destul de matură din punct de vedere politic și cultural, și îndată ce a aflat o ast-fel de pătură, s'a grăbit a-i acorda acest drept politic....

La noi dreptul de vot universal secret, pe care îl facem dependent de etatea de 24 ani și de scriere și cetire, abia va intri numărul votanților. În Anglia billul reformei dela 1832 a incincit numărul alegătorilor. Pofțiți și răsfoiți istoria poporului englez și veți vedé din ea, că înflorirea cea colosală a domniei universale britice, se începe dela încincirea numărului alegătorilor. De aici putem scōte învățătura, că viață înfloritoare națională, progres economic solid și consolidare puternică de stat, nu se pōte aștepta, decăt dela introducerea întregii puteri a poporului în parlament. Tocmai pentru acesta am hotărât realizarea dreptului electoral universal secret, care să se exercite după comune și direct. Și fiind-că adversarii noștri bănuiesc, cu lealitatea politică obișnuită la ei, sinceritatea și seriositatea acestei hotăriri a noastre, ne vom îngriji, ca îndoielile ce se ridică ast-fel, să le împrăsciem prin prezentarea unui proiect de lege îndată după intruirea dietei.

Cestiunea militară.

Pe terenul cestiunilor militare ministrul declară, că programul său se mișcă între marginile legii XII din 1867, deore-

ce convingerea guvernului este, că scutirea și promovarea intereselor bine-precipute ale Ungariei, numai pe această basă de drept public se pōte asigura. Pe acest teren guvernul ține să rămână fidel acelei direcțiuni, prin care în urma hotăririlor prea grațioase ale Maj. Sale, s'au sporit atât de îmbucurător în timpul din urmă succesele naționale în armată. Unul din succesele cele mai prețioase este instrucția ofițerilor, care s'a pus în direcție națională pe base largi. În institutele de cadeți s'a ordonat deja din partea Maj. Sale, că *cea mai mare parte a obiectelor de învățământ să se predea exclusiv în limba maghiară și limba de esaminare încă să fie cea maghiară*; apoi este în curs permiterea gradată a ofițerilor maghiari, cari nu servesc la trupele maghiare. S'au sporit școlele de cadeți în patria noastră în cari și elevii nemaghiari sunt obligați a depune esamenul în limba maghiară din obiectele amintite; s'au înființat 1200 stipendii în aceste institute, din cari în fie-care an vor eși cu sutele ofițerii maghiari, încât ușor putem calcula când vom avé ofițeri maghiari destui, ca să provodem cu ei esclusiv trupele ungare.

Maj. Sa însă a mers mai departe peste dorințele dietelor trecute, când a ordonat, că *comandele militare, nu numai în Ungaria și în Austria sunt obligate a primi hărții în limba maghiară, ba cele din Ungaria sunt datore a-le rezolva și în limba maghiară*. A lărgit încă această reformă cu o înnoire forțe îmbucurătoare, adică cu aceea, că și hărțile date în limba maghiară către comandele din Austria, să fie rezolvate în această limbă, ceea-ce puteam dice, că e un nou progres.

Am pus greutate pe executarea punctuală a acelei dispozițiuni, care făcend mare deosebire între limba de regiment maghiară de celelalte limbi de regiment, ordonă, ca *naționalitățile din Ungaria, deși limba lor nu este maghiară, să fie calificate și instruite la serviciul de trupă în limba maghiară, decă pe lângă limba lor maternă cunosc încă și limba maghiară*. Și deorece programul nostru, după cum voi arăta mai târziu, garantează pe lângă învățământul gratuit și învățarea cu succes a limbii maghiare în școle, din aceste dispozițiuni va rezulta în timp calculabil, că în partea ungară a armatei limba de instruire și calificare va fi esclusiv cea maghiară și în chipul acesta se va valida și în limbă caracterul maghiar al armatei.

Programul conține tot-odată aducerea în armonie a emblemelor armatei cu situația de drept public a țării. Se va începe în curend în privința acesta dezbateri într-o comisiune.

Guvernul, firesce, conștient de marea răspundere ce o are, nu se va eschiva de dezvoltarea forței armate în interesul statului, în raport cu puterile de jertfă ale țării. Ținem la sistemizarea serviciului activ de doi ani, instituție, ce vom realiza-o cu ocaziunea revizuirii legii militare. În genere vom recunoșce de problemă a noastră executarea pe întreaga linie a programului militar al comisiunii de 9.

Fejervary a vorbit apoi despre politica economică, ce o va face în direcție națională democratică și socială. Vrënd nevrend până la 1917 Ungaria trebuie să primescă alianța vamală cu Austria. Printr-o mare politică economică însă, prin dezvoltarea industriei și îmbrățișarea micii industriei, se vor câștiga piețele străine pentru produsele agrare ale țării, vom crea condițiile independenței economice și vom introduce teritoriul vamal de sine stătător.

Pe terenul politicii de proprietate statul va câștiga și apoi va libera teritorii mai mari spre parcelare. Se va îngriji guvernul de conversiunea datoriilor pe proprietatea mică și mijlocie, se vor investi capitaluri mari pentru construirea de canaluri și regulare de riuri.

Guvernul promite *revizuirea legii industriale*; se va îngriji de apărarea clasei muncitoare, de regularea raporturilor de drept ale funcționarilor privați etc., er pe terenul afacerilor financiare va aduce reforma dărei de consum și realizarea dărei progresive.

Pe terenul instrucției publice, guvernul va realiza *instrucția populară generală obligatorie gratuită* și se va îngriji de învășarea cu succes a limbii maghiare în școlele populare. Se va îmbunătăți salarul învășătorilor de stat, comunali și confesionali. Va ridica nivelul spiritual al instrucției în preparandii și va introduce *calificarea generală de stat a învășătorilor*.

Consideră guvernul ca o problemă

urgentă a sa *rezolvarea cestiunii congruii catolice* și promovarea cauzei autonomiei catolice.

Lărgirea drepturilor poporului va necesita *numirea de către stat a funcționarilor comitatensî*, în care privință va prezenta un proiect de lege îndată după codificarea sufragiului universal. Se va regula salarul acestor funcționari și se va crea un institut financiar, care va converti datoritiile funcționarilor de stat, comunali și ale împiegaților de la căile ferate. Va îmbunătăți și sōrtea notarilor comunali și a primarilor.

Asupra acestor puncte din programul guvernului, vom reveni mai pe larg în numărul nostru de mâne, în care vom da sfirșitul discursului ministrului președinte Fejervary.

Europa bruscată.

(Refusul Sultanului de a primi pe reprezentanții marilor puteri.)

Un membru al corpului diplomatic austro-ungar, care în virtutea poziției sale oficiale este forțe bine informat asupra cestiunilor din Orient, interviewat de un redactor al ziarului »W. Allg. Ztg.» a făcut următoarele comunicări interesante:

—Refusul Sultanului de a primi pe reprezentanții marilor puteri, este un eveniment grav și fără precedent în diplomație. Sultanul a arătat Europei pur și simplu ușa, făcend marilor puteri cel mai mare afront ce se pōte cugeta. Refusul unui suveran, de a primi pe reprezentantul unei puteri străine acreditat la curtea sa, și publicarea unei asemenea măsurii este de obicei precursorul unei ciocniri rășboinice. Așa s'a întemplat, când împăratul Wilhelm a refuzat la Ems să primescă pe ambasadorul frances, publicându-se tot-odată faptul. Prin acesta rășboiul a devenit inevitabil. Firesce, că acun nu se pōte gândi nimeni la un rășboi între Turcia și marile puteri; nu e mai puțin adevărat însă, că puterile prin procedura aceasta direct provocatoare a Porții, sunt silite a lua de urgență măsurile cele mai energice decă e vorba să se salveze prestigiul violat al Europei. O bruscare ca acesta trebuie să aibă consecințe grave. Căci ambasadorii Europei au pățit-o mai rău cu audiența lor colectivă la Sultanul, de cât sefi coalițiunii maghiare cu audiența lor colectivă la regele Ungariei.

Pe mine nu mă surprinde atitudinea bruscă a Sultanului. Căci de când incapacitatea de acțiune a flotei rusesci din Marea Negră a eșit atât de eciantant la ivelă și de când raporturile între Germania și Anglia s'au înrăutățit așa de mult, Sultanul a intrat pe terenul rezistenței. Acesta se face de mai multe luni, er acum crede Abdul-Hamid, că a sosit momentul de a se emancipa cu desăvîșire de Europa. Calculul său este următorul: Rusia, care tot-déuna a fost spaima Turciei, acum este paralizată de tulburările interne. De Rusia așa-dăr nu trebuie să se témă. Rivalitatea germano-engleză va împiedeca desfășurarea unei acțiuni în Orient din partea Angliei, prin ceea-ce ea ar obține o influență dominantă în Orientul apropiat. O Europă neunită însă, în care două mari puteri se combat în diplomație, și în care Rusia este izolată, Sultanului nu-i inspiră îngrijiri. El speră, că împăratul Wilhelm va apăra Turcia de Anglia, er revoluția rusescă îl ocrotesc pe Sultan de Țarul.

Din motivele acestea trebuie să ne așteptăm, că rezistența Sultanului, de astădată va fi îndelungată și tenace. Sultanului îi convine forțe mult și încordarea sërbo-bulgară și conflictului greco-român. De o coaliție a statelor balcanice nu se pōte tome, er de un rășboi cu unul din aceste state nu-i e frică. Din contră se asigură, că în Yldiz-Kiosk există un partid, care stărue, ca sultanul să se răfuască acum cu Bulgaria, când Rusia nu pōte să-i sară în ajutor.

Resumez: Situația este de astădată serioasă, fiind-că Sultanul fiind cont de

paralisarea Rusiei și de discordia germano-angleză, crede a fi sosit momentul de a se împotrivi cu sorți de izbândă Europei și a pune capăt operei de reforme, ce i-s'a octroiât.

Este probabil, că puterile vor aranja o demonstrațiune navală contra Turciei și în momentul, când vasele de război ale puterilor vor apare în porturile turcesci, i-se va trimite Porții o notă colectivă a puterilor, în care se vor expune motivele acestei măsurii.

Actualmente cabinetele negociază asupra locului, timpului și modului, cum se va pune la cale demonstrațiunea. Se crede, că această va avea loc în diferitele porturi asiatice ale Turciei. Rusia va participa de asemenea și își va trimite vasele de război ale flotei din Marea Neagră în porturile Sinope și Trapezuh. Celelalte puteri vor apare colectiv în porturile asiatice.

Motivul, pentru care puterile nu vor face demonstrațiunea în porturile europene este, pentruca statele balcanice să nu interpreteze această, ca o demonstrațiune pentru încurajarea lor.

Dacă Sultanul ar persista în rezistență, atunci se vor lua alte represalii mai severe.

SCIRILE DILEI.

— 30 Octombrie u.

Expoziția jubilară națională. În ultima ședință a consiliului de miniștri români s'a stabilit termenul pentru deschiderea expoziției jubilară pe ziua de 3 (16) Iunie 1906. Probabil vor fi amânate până la acest termen și toate festivitățile, cari ar avea să se țină în ziua de 10 Maii, aniversarea lucrării pe tronul României a regelui Carol. Ministrul de domenii Ioan Lahovary va cere camerelor române un credit mai mare, pentru a pute finaliza cu succes lucrările pentru expoziție.

Adunări populare. La Ciocova se va ține în 17 Noembrie o adunare populară la care vor participa Români și Sârbi din Ciocova și împrejurime. — Adunarea populară convocată la Vinul-de-jos a fost oprită de flogăbirău. Convocatorii au înaintat recurs la ministrul de interne.

Secretarul »kulturgylet«-ului și — »Isaia dântuiesce». Un amic din Deva ne trimite n-rul de la 26 Octombrie al ziarului »Hunyadvármegye«, în care cetim următoarea scire:

„Cununie. Sándor Jozsef, prim-secretarul și vice-președintele societății „Emke“ și-a celebrat ieri în cerc strins familiar cununia cu d-șora Margareta Solyom-Fekete, profesoară la școala civilă de fete din Deva. Martori au fost Gerard Solyom-Fekete, locotenent de tren c. și r. și Francisc Solyom Fekete, inginer la c. f. u.“

Amicul nostru observă la scirea de mai sus: »Ce ironie a sorții! Strănepoata unui episcop român cununată cu vice-președintele societății »Emke« — de către preotul român gr. cat. din »Bârcea-mare!«

Se scie anume, că mama miresei o nepoată repausatului Gerard Végső din Beluș, care la rândul său avea de soție pe o nepoată a episcopului baron de Erdelyi din Oradea-mare. Incât pentru Sándor Jozsef, înfăntatul protagonist al kulturgyletului, care înainte cu vr'o 20 ani la un congres și-a scos ceasornicul și lanțul de aur și l'a depus pe masă pentru salvarea Maghiarilor ardeleni de cotropirea valahă — nu scim ce senzații o fi avut când la cununia sa o fi auzit cântându-se românește: »Isaia dântuiesce«...

Un omagiu Carmen Sylvei. Cu ocazia aniversării a 60-a a nașterii Reginei României, d-l Giulio Boscurini, directorul marelui revistei italiene »Institutul științelor, literilor și artelor« ce apare la Roma, s'a adresat femeilor de litere cele mai cunoscute din Italia, rugându-le să scrie un omagiu în onoarea Augustei lor confrate Carmen Sylva. Aceste omagii au fost publicate în revistă și adresate Reginei. Forțe mișcată, Regina Elisabeta a răspuns colegelor Sale italiene printr'un poem liric din cele mai frumoase. Regina a trimis de asemenea d-lui Boscurini și fie-cărei din femeile de litere, cari au luat parte la această manifestație, portretul Său.

Orfanii din Calabria. Un călugăr din Milano, părintele carmelit Beccaro, auzind că în urma cutremurului de pământ din Calabria au rămas sute și sute de copii fără tată, fără mamă și fără acoperământ, a mers cu vaporul »Singapore« și a strâns

100 de copii, băieți și fete și i-a adus la Milano. Când a trecut prin străimțoarea Messinei, mii de omeni erau adunați pe malul mării aclamând pe călugărul filantrop. În Genova omenii au năvălit pe bord sărutându-i mâinile și pōla hainei sale, er la sosirea în Milano, primirea a fost o adevărată apoteoză. Părintele Beccaro va reține 10 orfanii în ospiciul întemeiat de dēnsul lângă biserica monumentală »Corpus Domini« zidită tot de dēnsul, er pe ceilalți îi va plasa prin diferite institute. Fie-care va învăța un meșteșug, o artă, séu avēnd talent va continuă studiile. Cei cari nu vor fi apți nici pentru una, nici pentru alta, vor fi plasați într'un institut agricol, pe care părintele Beccaro are de gând sē-l înființeze lângă Milano, căci după cum țice părintele Beccaro »de la pământ va veni mântuirea și numai agricultura va pute scōte din lume miseriile« (...dalla terra debba venire la salute e che solo l'agricoltura potra togliere dal mondo tanti spostati). Părintele Beccaro, după ce va plasa primul transport va merge din nou în Calabria și va mai aduce 100 copii. Revista »Illustrazione Italiana« din Milano publică mai multe ilustrațiuni reprezentând pe generosul călugăr în mijlocul micilor săi orfanii, er în text descrie activitatea acestuia rar bărbat spunēnd, că ministrul Fortis i-a trimis vorbă, că îi pune la dispoziție suma de 50.000 lire oferite de regina Italiei.

Arēndarea moșiei dela Meteleu. Ziua de ieri a fost o zi de bucurie pentru parochienii bisericii Sfântului Nicolae din Brașov Scheiu, fiind-că însemnă o nouă etapă pe calea asanării finanțelor bisericii și deci a școlilor noastre din Brașov. — Ieri, Duminecă în 16 Oct. v. a. c. s'a ținut adevărată licitațiunea publică aci în Brașov pentru arēndarea pe 9 ani a moșiei dela Meteleu (România) a bisericii Sfântului Nicolae. Arānda actuală a acestei moșii este Lei 45,050. — S'au prezentat la licitație 9 amatori, depunēnd fiecare garanția provizorie de 5000 Lei. Licitația verbală s'a început cu ofertul prim de 45,000 Lei și după o concurență animată a oferēților, s'a ajuns la ofertul maximal de 70.000 Lei făcut de d-l Stelian Părvulescu din Buzău, — adevăc a aproximativ 225,000 lei pe an peste arēnda actuală, — ceea-ce pentru 9 ani al arēndării constituie un plus de venite pentru biserica de 25.000 Lei — Garanțiile celor 3 licitanți, cari au oferit mai mult (Lei 69150 — 69550 și 70000) s'au reținut, și comitetul parochial va avē să se pronunțe în termen de 15 zile asupra dării în arēnda a moșiei, unuia dintre acești 3 oferēți. În trecāt observăm, că prin arēndarea din anul trecut a moșiei Sudiții (tot pe 9 ani) actualul comitet erāși a avut satisfacția de-a realiza un plus de 10,200 Lei anual, adevăc de 91,800 Lei pe periodul de 9 ani. Ast-fel plusul de venit realizat de actualul comitet parochial pentru biserica și școlă face în cifră rotundă (în timp de 9 ani): cor. 316,000 — fapt, care justifică pe deplin abandonarea sistemului cu »regia proprie« de mai înainte.

Resolvarea cesțiunei principatului de Lippe. Din Detmold se telegrafiază, că »Monitorul oficial« publică un ordin de di al principelui Leopold de Lippe, declarând că regența a luat sfârșit și că ia conducerea principatului.

Procesul senzațional din Viena. În numărul trecut am scris despre procesul lui Dr. Teodor Beer din Viena, relevând că în urma apelului făcut de procuror, tribunalul a trebuit să revina asupra deciziunii, ce o luase, de a-l pune pe picior liber pe lângă o cautiune de 200,000 corōne, așa că Dr. Teodor Beer a fost deținut. Arestul Evreului însă n'a durat decât 24 ore. Etă ce scrie asupra acestui cas »D. Ztg.« dela 28 Octombrie:

»Dr. T. Beer n'a stat în temniță nici 24 ore și liberarea lui se mulțumesc culanței și prevenirii autorităților, care nu s'a mai pomenit față cu un criminal. Adevărat că Beer o nu numai Evreu, ci și milionar. Cine să se mai mire, deci, că eră a fost convocat consiliul tribunalului (Die Ratskammer des Landesgerichtes) așa țicēnd în timp de noapte, eră astăzi senatul tribunalului superior (Senat des Oberlandesgerichtes) a fost întrunit sēra târziu (când la oficiile noastre nu se pōte obține altădată nici măcar o informațiune) sub înaltul presidiu personal al Exc. Sale baronul Kallina. După o consfățuire de aprōpe o oră a fost respins apelul procurorului și s'a admis cautiunea de 200,000 corōne. Deciziunea a fost trimisă prin curier imediat tribunalului. La orele 7 Teodor Beer a fost liberat din temniță.«

Amānarea inaugurării monumentului postului Alexandri. Din Iași se anunță, că inaugurarea monumentului lui Vasile Alexandri ridicat în fața teatrului național

din Iași s'a amānat definitiv pe sfârșitul lunei Martie a. v. La această serbare va participa, precum se anunță, și Regina României, cetind însași oda, dedicată memoriei nemuritorului nostru poet.

Ilustrate romānesci cu motive dela sērbările din Sibiu. Redacția ziarului »Rēvașul« din Clușiu a scos o serie (9 bucăți) de ilustrate cu scene dela sērbările »Asociațiunei« din Sibiu. O bucată costă 6 ban. Seria intrēgă se trimite franco pentru 50 bani.

Ernă timpurie. Vineri și Sāmbătă a nins neconținut în Brașov. Pe acoperișele caselor s'a depus un strat gros de zăpadă, care n'a dispărut nici până în ziua de astăzi. Dēr nu numai în Brașov, care este situat între munți, la o înălțime de 600 metri, ci și în alte părți ale Ardealului și Banatului a nins zilele acestea. Așa ni-se scrie din Lugos, că Vineri în 27 Octombrie a nins acolo neconținut totă ziua. În câte-va ore totul a fost îmbrăcat în haina albă a zăpezii, care a prefăcut tōmna în ernă.

»Detronarea celor patru regi.« Președintele Camerei franceze a primit zilele trecute o petiție scrisă de multe persoane în care cer »detronarea celor patru regi«, cari pōrtă sceptrul la cărțile de joc. Subscriitorii petiției — republicanii — consideră ca o batjocură pentru instituțiunile republicane, ca la cărțile de joc să mai stea pe tron regi. Ei pretind, ca regi sē fie scoși din cărțile de joc și înlocuiți cu »președinți de republică«.

Mulțămită publică. D-na Ninus Manșuca, din Oravița-montană a dăruit bisericii noastre ort. romāne din Cărbunari 60 cor. din care sumă sē se procure cărțile necesari pentru biserica.

Dorind generōsei donatōre mângāere și liniște sufletescă pentru această faptă, o rog și pe această cale, să primescă cele mai căldurōse mulțămite ale parochienilor mei. Cărbunari, 14 (27) Oct. 1905. Ioan Grosșan paroch.

Despărțământul Reghin al Reuniunei învățătorilor gr. cat. din archidieceza de Alba-Iulia și Făgăraș își va ține adunarea generală de tōmnă la 11 Noembrie st. n. a. c. în comuna Habic—Hétküke. — Convocatorul iscălit de d-l G. Maior, președinte și Mih. Pascu notar, invită la adunare pe preoții acestui despărțământ, în calitatea lor de directori școlari, pe membrii fundatori, ordinar și ajutatori și pe toți prietenii instrucției primare. Din programul ce ni-se trimite vedem, că învățătorul local Gedeon Hădărean va ține o lecție practică din istorie cu elevii din desp. IV, er Ales. I. Sighișoreanu inv. în lernotfiția și Al. Roman din Abalafia vor ceti câte o disertațiune. O notă din convocator invită pe restanțieri să achite taxele de membri. Intre aceștia sunt unii, cari de câte 5—6 ani n'au plătit nimica.

Un comitat, care nu vrē să instaleze. Comisiunea de 65 a municipiului Budapesta a enunțat în ședința sa de Sāmbătă că deōrecă guvernul e ilegal, nu va instala pe noul fișpan, nici nu va primi jurământul. — Și asta se numesc »rezistența pasivă.«

Serată wagneriană. Se atrage din nou atențiunea asupra concertului din 4 Nov. n. al celebrului pianist Willi Weston, care a interpretat cu atāta măestrie și virtuozitate operele lui Wagner în Bayreuth. În programul concertului mai sunt luate și piese de Grieg și Rachmanioff. Cântăreța de opere d-na Fodor va cānta marea arie din opera »Der Prophet« și mai multe cāntece de Bohn, Noseda, Bizet și Leoncavallo. Bilete se află de vēndare la d-l W. Hiemesch.

Taraf de lăutari în restaurantul Schwarzburg. Marți sēra în 31 Octombrie va cānta în restaurantul Schwarzburg taraful lui Bonis Iulius și Berbec George. În această sēră se va pune în vēndare »Fogas« la Schwarzburg.«

Dela Clușiu.

— 27 Octombrie 1905.

(Serată literară în memoria lui V. Alexandri.) Tinerimea universitară romānă din Clușiu a arangiat ađi o serată literară în memoria bardului dela Mircești, V. Alexandri, invitānd la »acesta serbare și inteligența romānă din loc.

Serata s'a început numai la 6 ore sēra, deși începutul fusese fixat pe 5 ore. Causa acestei întârzieri de astă-dată n'a

fost vechiul nostru obicei, ci împrejurarea, că am tot așteptat sosirea inteligenței invitate. Dēr de astă-dată am pāțit'o și noi ca și Jidovii cu Mesia: am așteptat înzadar, căci cu excepțiunea d-lui avocat Dr. Poruțiu, nimeni altul din stinul inteligenței romāne din Clușiu nu s'a prezentat.

Ce pōte fi cauza acestei indiferențe față de mișcările frumoase ale tinerimei, nu ni-o putem esplica. Abia trecură vr'o câte-va zile, de când s'a putut ceti prin diare despre sēra de cunoștință a tinerimei romāne universitare, la care erāși abia 2—3 familii romāne au luat parte din, intrēga inteligența romānă de aici, și acum când sērbăm memoria acelu poez, care prin produsele sale nu numai că a stors admirațiunea nēmului întreg, ci și înaintea străinilor a făcut fală numelui romānesc, inteligența romānă din Clușiu, țic, preferă a rēmānē la o parte apatică.

Dēr nu ne încercām să cualificām această atitudine, ci constatānd simplaminte faptul destul de trist, il lāsām în judecata cetitorilor.*)

Despre decursul sērbării, imi permit a raporta pe scurt în următoarele:

Serata se deschide de cătră d-l V. Nițescu, stud. juris prin un cuvēt de deschidere, în care cu inima plină de durere constatā absentă totală a inteligenței dela această serbare (d-l Dr. Poruțiu venise după rostirea cuvētului de deschidere. — Cor.)

Urmēzā corul, care sub conducerea d-lui Motoc eșecută cāntecul: »Ginlea Latină«.

După »acesta urcă podiul erāși d-l Nițescu și citește o prea frumoasă disertație a d-sale, lucrată cu mult talent și sciință și predată într'o limbă forțe frumoasă. Această lucrare sperām, că o vom pute în scurt timp ceti în vre-o foie literară.

După acest punct, care a fost punctul culminant al seratei, a urmat unul, care era mai bine, decât n'ar fi urmat de loc.

A venit un domn să învețe înaintea publicului a declama o poezie comică de Alexandri, și nu i-a succes, încāt în loc să producă dēnsul ris, s'a făcut însuși de ris!

A urmat apoi o lucrare umoristică de d-l S. Dan, o declamațiune (Hodja Murad pașa) predată de d-l Ciurea, după care apoi corul a eșecutat de incheie piesa »In pădure«.

Crix-craa.

ULTIME SCIRI.

Budapesta, 30 Oct. În conferența de ađi a partidului liberal, contele Tisza va propune, ca partidul să trecă în opoziție. Vr'o 20 deputați, probabil vor eși din partid.

Kiew, 30 Oct. Cazacii au refuzat a trage asupra poporului. Cazacii renitenți au fost arestați.

Literatură.

A apărut din Manualul de agricultură rațională, de Dr. George Maior, vol. V Ippologia sēu Zootechnia specială a căilor, 18 1/2 cōle de tipar cu 60 figurī întext. Costă 5 lei.

Vol. VI: Crescerea și prāsirea porcilor, 10 cōle cu 35 figurī, costă 3 lei. Se află de vēndare la librăria W. Kraft Sibiu și la autor, Bucuresci Str. frumoasă Nr. 12.

*) Nu va'ți gândit, că cauza principală a acestei regretabile aparițiuni trebuie căutată în certele și desbinările triste, ce sfășie în momentele de față inteligența romānă din Clușiu?—Red.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.
Redactor responsabil: Traian H. Pop.

Mircea Maior

advocat

Bucuresci
Strada Frumoasă Nr. 12.

Banca Națională a României.

Situațiune sumară.

1904		1905	
8 Octombrie.		1 Octombrie	9 Octombrie.
A c t i v			
93.390,171	65820171 Reser. metal. aur 81380472	115.092,854	114.975,472
2.960,670	27570000 " Trate aur 33595000	1.570,485	1.541,971
55.924,757	Argint și diverse monede	60.615,532	60.613,296
12.902,174	Portofoliu Român și străin.	25.123,169	24.155,214
11.999,940	*Impr. pe efecte publice . 5198400	11.999,666	11.999,666
13.690,260	" " " în cont-corent 18956814	15.153,610	15.153,610
1.724,046	Fonduri publice	2.930,477	2.930,477
5.577,318	Efectele fondului de rezervă	5.748.590	5.748,600
589,414	Efect. fond. de amort. imob. și mater.	588.140	588,302
413,845	Imobile	430,419	515,770
78.923,330	Mobilier și Mașini de imprimerie	80.034,810	79.310,535
11.353,126	Cheltuieli de administrație	8.837,671	7.354,269
17.511,853	Depozite libere	33.381.840	33.407,787
306.960,904	Conturi-corente	361.507,263	358.294,969
	Conturi de valori		
P a s i v			
12.000,000	Capital	12.000,000	12.000,000
18.524,059	Fond de rezervă	19.880,604	19.881,017
2.832,428	Fondul amortis. imob. și materialului	3.016,596	3.016,596
192.623,660	Bilete de bancă în circulație	244.289,140	241.748,140
1.461,065	Profituri și Perderi	1.560,783	1.560,783
596,362	Dobânzi și beneficii diverse	725,330	777,898
78.923,330	Depozite de retras	80.034,810	79.310,535
306.960.904	Conturi corente	361.507,263	358.294.969
	* Secont 5% Dobânzi 6%.		

Cursul la bursa din Viena.

Din 29 Octomvrie n. 1905.

Renta ung. de aur 4%	113.80
Renta de corone ung. 4%	95.35
Impr. căil. fer. ung. în aur 3 1/2%	96.50
Impr. căil. fer. ung. în argint 4%	95.35
Bonuri rurale croate-slavone	96.30
Impr. ung. cu premii	218.50
Losuri pentru reg. Tisei și Seghedin . 161.—	
Renta de hârtie austr. 4 1/10	100.05
Renta de argint austr. 4 1/10	100.10
Renta de aur austr. 4%	118.40
Renta de corone austr. 4%	100.15
Bonuri rurale ungare 3 1/2%	91.60

Losuri din 1860	159.20
Acții de-ale Băncei austro-ungară	16.33
Acții de-ale Băncei ung. de credit . 782.50	
Acții de-ale Băncei austr. de credit . 672.25	
Napoleondori	19.13
Mărci imperiale germane	117.45
London vista	240.30
Paris vista	95.55
Note italiene	95.70

Cursul pieței Brașov

Din 20 Octomvrie n. 1905.

Bancnote rom. Cump. 18.98 Vënd. 20.—	
Argint român " 18.92 " 18.96	
Napoleond'ori. " 19.06 " 19.10	

Cruce seu stea dublă electro-magnetică

Patent Nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta.
Vindecă și înviorază

Nu e mijloc secret.
pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a
acest aparat vindecă bo-

se da împrejurării, că
le vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosește contra: durerilor de cap și dinți, migrene, nevralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, tuituri de ureche, bătăie de inimă, sgârciuri de inimă, asmă, auțul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, receață la mâni și la picioare, reumă, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui și multor altor bôle, cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — In cancelaria mea se află atestate încurse din toate părțile lumii, cari prefusec cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine poate examina aceste atestate Acel pacient care în decurs de 45 zile nu se va vindeca, i-se retrimita banii. Unde orice încercare s'a constatat zădarnică, rog a proba aparatul meu.

Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu e permis s'ese confunde cu aparatul „Volta“, de ore-cc „Ciasul-Volta“ atât în Germania cât și în Austro-Ungaris a fost oficios oprit, fiind nefolositor. pe când aparatul meu e în genere cunoscut apreciat și cercetat. Deja ieftinătatea crucii male electro-magnetice o recomandă îndecesebi

Prețul aparatului mare e 6 cor. Pretul aparatului mic e 4 cor.
folosibil la morburii, cari nu sunt mai vechi de 15 ani. folosibil la copii și femei de constituție foarte slabă.

Expediție din centru și locul de vëndare pentru țără i streinătate etc.
MÜLLER ALBERT, Budapesta, V, Strada VADÁSZ 42 A./E. colțul strada Kálmán.

Un candidat de avocat

Dr. juris, ce posedă perfect, limba română, maghiară și germană, caută aplicare în o cancelarie advocațională. Adresa la administrația „Gazeta Transilv.“ 1—2.1924.

Unde se mănâncă bine și se béu VINURI curate

de Mediaș BERE de Pilsen „Urquell“ prospătă dela cep în fie-care di? ? La

Restaurantul Schwarzburg în Brașov, Str. Spitalului nr. 20. Listă de bucate românescă. De o cercetare numerosă se rogă

C. R. GLIGORE CRISTEA, condneătorul restaurantului.

Pepinerie de nobilitarea viței de Vie de pe Târnava.

Proprietar: FR. CASPARI Mediaș 24. Ardeal. Singură în totă Ungaria, care uda pepinaria de vițe diltic cu euorma cantitate de apă de 5 milioane litri și de aceea singura, care și în anul acesta liferază într'adever vițe frumöse și în totă privința ireproșabile. Prețuri curente cu ilustrații și numeröse scrisori de recunoscință gratis.

Pene de gâscă ieftine, pentru umplut perini, din Boemia.

5 Kilo nou curățite Cor. 9-60, mai bune Cor. 12.—, fulgi albi Cor. 18—24, fulgi ca zăpada Cor. 30—36. Se trimite franco cu rambursă. Se primește îndărăt seu se schimbă ce nu convine cu re bonificarea portului postal. **BENEDICKT SACHSEL, Lobes 357 Post Pilsen, 1—6.1923, Böhmen.**

AVIS!

Subscribul am onôrea a face cunoscut On. public și în deosebi epitropilor bisericesci, că am deschis în Brașov (la 2 Porumbi) Strada Négră nr. 3 (3 Felső-Villa-utca 3)

O fabrică de luminări de cêră curată și parafină sub firma

IOAN PETEU.

Prima fabrică de luminări de cêră și parafină din Ardeal. Și sunt în plăcuta poziție de a executa tot-felul de luminări în toate formatele, precum și aurite, ér comandez le voui executa prompt și cu prețuri foarte convenabile. 14—90,1868.

Cel mai mare magazin de haine gata pentru bărbați și dame al lui N. P. GOLDMANN Brașov

Confecțiuni de bărbați
Têrgul Inului 31—33 în palatul lui Czell.

Fondată la 1892.

Confecțiuni de Dame
Têrgul Inului Nr. 28.

În sesonul de primăvară am dovedit On. public, că în piața locală am fost cel mai ieftin și am fost superior orî cărei concurențe! Pentru că de când există prăvălia mea, mi-am procurat de depositul meu de haine tot-déuna cu bani gata.

De ce? haine bune, durabile pentru iarnă,

cu garanție de un an, veritabile, originale indigene de Zsolna și Gács numai la mine se pot afla.

Haine gata după modă, pentru bărbați și copii, precum și Paltóne de tómnă și iarnă, inlocuesc cu desăvêrsire hainele de comandă, de-ore-ce se confecționează sub privighierea mea personală, după croiala cea mai modernă, din stofe curate de lână, cu accesoriu de cele mai durabile.

În depositul meu se află pentru agronomi, neguțatori Surtuce veritabile din piele de capră Danesă cu căptușală de blană și ștofă, Raglane, Derbi, de vênat, Paltóne procești. — Cu deosebire mare deposit în Blane de călătorie și pentru oraș. Costume de patinat și deosebit Surtuce de patinat cu căptușeli din ștofă și blană.

Cel mai mare deposit în haine pentru Dame și Domnișóre.

Alegere colosală din fie-care specie și prețuri ieftine surprindătoare.

Rogându-mê de sprijinul Onor. public, sunt cu totă stima

N. P. GOLDMANN, Brașov, Têrgul Inului 28 (palatul Czell).